

ע"פ 9964/16 - ג'עבאס אסראא נגד מדינת ישראל, משה חן

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 9964/16

לפני:

כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט י' אלרון

המערער:

ג'עבאס אסראא

נ ג ד

המשיבים:

1. מדינת ישראל
2. משה חן

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ירושלים
מיום 07.11.2016 בתיק פח 027337-11-15 שניתן
על ידי כב' סגן נשיא י' נועם, והשופטים: ר' פרידמן-
פלדמן ומ' בר-עם

תאריך הישיבה:

כ"ד בטבת התשע"ח (11.01.2018)

בשם המערער:

עו"ד צמל לאה

בשם המשיבים:

עו"ד בת שבע אבגז
גב' ברכה וייס

בשם שרות מבחן למבוגרים:

פסק-דין

השופט י' אלרון:

הערעור שבפנינו מעורר את השאלה, האם יש מקום להקל בעונשה של המערערת, אשר נכוונה קשה כתוצאה מפיגוע חבלי אותו יזמה והוציאה לפועל?

1. המערערת הורשעה על פי הודאתה, במסגרת הסדר טיעון, בעבירת ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה.

2. בגזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (סגן הנשיא י' נועם, והשופטים ר' פרידמן-פלדמן ו-מ' בר-עם) מיום 7.11.2016 הוטל על המערערת עונש מאסר בפועל לתקופה של 11 שנים; 18 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל תעבור עבירת ניסיון רצח או עבירה של גרימת חבלה בכוונה מחמירה או עבירה של ניסיון של גרימת חבלה בכוונה מחמירה; וכן פיצוי לנפגע העבירה בסכום של 20,000 ש"ח.

כתב האישום

3. המערערת, כבת 33, נשואה ואם לילד כבן עשר שנים, התגוררה בג'אבל מוכאבר בירושלים. בכתב האישום המתוקן תואר הרקע לביצוע המעשים על ידי המערערת, ובו צוין כי "כחלק מגל הטרור הפוקד את המדינה מאז חודש ספטמבר 2015, ביצעה המערערת את המעשים המתוארים בכתב האישום במטרה לסייע לאויבי ישראל במלחמתם בה".

4. על פי הנטען, במהלך שנת 2014 כתבה המערערת ב"פייסבוק" דברי הזדהות ואהדה ל"שאהידים" ומעשיהם. ביום 10.10.2015, גמלה בליבה של המערערת ההחלטה לבצע פיגוע טרור על רקע לאומני כלפי יהודים או אנשי כוחות הביטחון, ובמהלכו למות כשאהידית, "מות קדושים". בסמוך לכך, כתבה המערערת על פתק, בין היתר, את הדברים הבאים: "אוי לכם אויבי אלוהים ... מותו בכעסכם, מותו בכעסכם, מותו בכעסכם, מותכם קרב ואני בשיירת השאהידים למען האל".

5. ביום 11.10.2015, בשעה 4:30 או בסמוך לכך, קמה המערערת עם בעלה, בביתו שביריחו, להתפלל. לאחר התפילה נטלה בלון גז מבית בעלה ומצית שרכשה יום קודם לכן, העמיסה את בלון הגז במושב האחורי ברכבה ונסעה בגפה לכיוון ירושלים, מתוך כוונה לפוצץ את בלון הגז ולגרום חבלה גופנית חמורה ליהודים ואנשי כוחות הביטחון. לאחר שעברה את מחלף אדומים ועלתה על הנתיב המיועד לתחבורה ציבורית לכיוון ירושלים, סימן לה השוטר משה חן (להלן: השוטר), שנסע לפניו בניידת סמויה, לעצור. המערערת עצרה את רכבה בצד הכביש, כעשרה מטרים מאחורי רכבו של השוטר. השוטר, לבוש מדים, ניגש לרכבה, שאל לפשר נסיעתה בנתיב התחבורה הציבורית וביקש ממנה רישיונות. המערערת החלה לקרוא "אללה אכבר עליך". השוטר, שהבחין בגז לבן

בתוך הרכב, פנה להביא מטף כיבוי אש. בשלב זה, בעוד השוטר נמצא בסמוך לרכבה, פתחה המערערת את ברז בלון הגז והציתה את הגז במצית שהיה ברשותה, במטרה לגרום לפיצוץ ולחבלה גופנית חמורה של השוטר. כתוצאה מכך, התלקחה אש, נגרם פיצוץ עז, השוטר נהדף ונגרמו לו כוויות בפניו ובחזהו.

6. כאמור, המערערת הודתה במיוחס לה בכתב האישום המתוקן והורשעה בעבירה של ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה - לפי סעיף 329(א)(1), בשילוב סעיף 25 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

גזר הדין

7. בית משפט קמא סקר תחילה את נסיבותיה האישיות והמשפחתיות של המערערת, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן, הן באשר למערכת היחסים הזוגית של המערערת עם בעלה, שבעטיה נקלעה למצוקה נפשית, הן באשר לקשיים כלכליים שהיו מנת חלקה.

כעולה מתסקיר שירות המבחן, המערערת ביצעה בעבר שלושה ניסיונות אובדניים. באשר לשיחותיה עם קצינת המבחן, נכתב כי המערערת נטתה להתייחס בעיקר לפגיעה בעצמה ולתוצאותיה, והתקשתה להתייחס לפגיעה בשוטר. היא היתה ממוקדת במצבה הגופני בשל הכוויות והחבלות בגופה, במצוקתה הרגשית והנפשית עקב פציעתה באירוע, בנסיבות מעצרה ובניתוק מבנה. הערכת קצין המבחן היא כי "רמת הסיכון להישנות עבירת אלימות הינה גבוהה, ובמידה ותבוצע - דרגת חומרתה תהיה גבוהה גם כן". משכך, נמנע שירות המבחן ליתן המלצה שיקומית בעניינה של המערערת, וסבר כי יש מקום לענישה מוחשית במסגרת מאסר.

8. בית משפט קמא בחן את מכלול השיקולים הרלוונטיים בהתאם לתיקון 113 לחוק ואת העקרונות המנחים לאורו של תיקון זה, וציין כי על גזר הדין ליתן ביטוי הולם לערכי שלמות הגוף וקדושת החיים של כלל הציבור, בהם אזרחים וגורמי אכיפת החוק. כן הדגיש בית המשפט כי יש להחמיר בדינם של מי שמבקשים לפגוע באנשי כוחות הביטחון, לנוכח התכלית של הרתעה ממשית ואפקטיבית - אישית וכללית.

9. בהתייחס למעשיה של המערערת, צוין כי יש לראות במעשה "חומרה ניכרת ומופלגת", לנוכח מהותה של העבירה ונסיבות ביצועה, אשר נמצאות שתיהן "ברף חומרה גבוה במיוחד". מתחם הענישה ההולם נקבע, אם כן, לתקופה של בין 9 ל-14 שנות מאסר בפועל. כן נקבע כי במסגרת שיקולי הענישה יש ליתן משקל שולי באופן יחסי לנסיבות האישיות של המערערת, ומנגד יש ליתן מעמד בכורה לשיקולי הגמול, ההגנה על ביטחון הציבור וההרתעה.

10. לצד זאת, נתן בית משפט קמא ביטוי בגזר דינו להיבטים מקלים בעניינה של המערערת, בכלל זה הודאתה בעבירות, מצבה הנפשי, והפגיעות הקשות שנגרמו לה תוך כדי מעשה. יחד עם זאת, הדגיש בית המשפט כי "בדבריה האחרונים לעניין העונש לא נשמעה מפיה [של המערערת - י' א'] נימה של חרטה כנה", והיא התמקדה בנסיבותיה האישיות ובפציעתה הקשה.

טענות הצדדים בערעור

11. באת כוח המערערת, בנימוקיה בכתב ובטיעוניה בהרחבה בפנינו, טענה כי בית משפט קמא, סטה ממדיניות הענישה המקובלת בתיקים מסוג זה. את העונש שנגזר על המערערת הגדירה כ"קיצוני ביותר וחורג מהפסיקה הקיימת במקרים יותר חמורים". לשיטתה, בית משפט קמא ייחס משקל רב מהראוי לפסיקה שהציגה לו המשיבה בזיקה למתחם הענישה, אשר רובה ככולה התייחסה לענישה בעבירה של ניסיון רצח - עבירה שיוחסה למערערת מלכתחילה בכתב האישום, ואשר הומרה לעבירה של ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה.

12. באת כוח המערערת מיקדה עוד את טיעוניה בפציעות הגופניות שנגרמו למערערת אגב ביצוע מעשה החבלה, וטענה כי בנסיבות אלה יש להקל בעונשה, בשל הקושי לטפל בפגיעותיה הגופניות בין כותלי הכלא. לשיטתה, נסיבות אלו תומכות בהקלה בעונשה של המערערת.

13. כן נטען, תוך סטייה מהמסכת העובדתית שבכתב האישום המתוקן, כי למערערת לא היתה כוונה לפגוע בשוטר או באחרים, וכי מעשיה בוצעו על רקע מצוקות אישיות ומשפחתיות. כתימוכין לכך הפנתה באת כוח המערערת לניסיונות האובדניים של המערערת.

14. מנגד, באת כוח המשיבה טענה בפנינו, כי ההתמקדות במצבה הבריאותי של המערערת יש בו כדי התעלמות מהעובדה שהיא זזת שאחראית למצבה, אשר נגרם לה בשל כוונתה לפגוע ביהודים ובאנשי כוחות הביטחון ולעולל להם את שנגרם לה עצמה. כן הבהירה באת כוח המשיבה, כי מצבה הרפואי של המערערת כבר נלקח בחשבון הן בעצם ההגעה להסדר הטיעון ושינוי הוראת החיקוק שיוחסה למערערת מלכתחילה, הן בגזר דינו של בית משפט קמא. כמו כן הדגישה באת כוח המשיבה כי המערערת לא הביעה חרטה או צער על מעשיה, ובפרט ביחס לנכות אשר נגרמה לשוטר כתוצאה מפעילותה החבלנית.

15. לקראת הדיון בערעור הוגש תסקיר משלים מטעם שירות המבחן, ובו צוין כי המערערת הוגדרה תחילה כ"אסירה בהשגחה" בשל מצבה הנפשי ירוד, ולאחר מכן, משחלה התייצבות במצבה הרפואי, הוסרה ממנה ההשגחה, וכיום היא נמצאת במעקב פסיכיאטרי ומקבלת טיפול תרופתי.

דיון והכרעה

16. לאחר שמיעת טענות הצדדים, אנו סבורים כי דין הערעור להידחות.

17. אין חולק באשר למצוקותיה האישיות והמשפחתיות של המערערת, כפי שבאו לידי ביטוי בטיעוני באת כוחה ובתסקירי שירות המבחן בעניינה, כמו גם כי נפגעה תוך כדי מעשה ונגרמו לה כוויות לא קלות. ואולם, בכך בלבד אין כדי לטשטש את חומרת מעשיה של המערערת, אשר תכננה והוציאה לפועל את כוונתה לבצע פיגוע טרור על רקע לאומני ולפגוע ביהודים או באנשי כוחות הביטחון.

18. כפי שניתן ללמוד מהמסכת העובדתית שבכתב האישום המתוקן, אין מדובר במעשה ספונטני אלא במעשה מתוכנן היטב, וזאת בין היתר לנוכח העובדה שהמערערת לקחה את בלון הגז מביתו של בעלה בעיר יריחו ורכשה את המצית אשר עשתה בה שימוש בפיגוע יום קודם לכן. כוונותיה של המערערת באו לידי ביטוי גם בדברים שכתבה עובר לאירוע בדף הפייסבוק, דברי ההזדהות והאהדה לשאהידים ולמעשיהם, ולאחר מכן בדברים שכתבה על פתק, כמצוטט לעיל.

19. אין בידינו לקבל את טענותיה של באת כוח המערערת ביחס למניע של המערערת, לפיהן המעשה בוצע על רקע של מצוקה אישית ומשפחתית בלבד, ולא היתה לה כל כוונה לפגוע בשוטר. בענין זה, אין אלא לשוב ולהפנות לעובדות כתב האישום כהווייתן, כמצוין בסעיף 3 לכתב האישום וזאת כדלקמן:

"ביום 10.10.2015 גמלה בליבה של הנאשמת [המערערת - י' א] ההחלטה לבצע פיגוע על רקע לאומני".

על רקע תכנית זדונית זו, המערערת הניחה את בלון הגז ואת המצית שרכשה יום קודם לכן, במושב האחורי ברכבה ונסעה לכיוון ירושלים, במטרה לפוצץ את בלון הגז ולפצוע באמצעותו יהודים ואנשי כוחות הביטחון ולגרום להם חבלה גופנית חמורה. בעובדות אלו הודתה המערערת במסגרת הסדר הטיעון, אשר גובש ככתבו וכלשונו יחד עם באת כוחה שטענה בפנינו.

יוצא אפוא כי בפנינו אירוע מתוכנן לפרטים אשר רק בנס לא הסתיים בתוצאות טראגיות יותר, בפיגוע רבתי בעיר ירושלים, אליה שמה המערערת את פעמיה. תוצאת המעשה החבלני המתוכנן עלול היה חלילה לגרום לנפגעים רבים ואף לגבות חיי אדם.

20. העונש שנגזר על המערערת הוא ברף התחתון של מתחם הענישה שנקבע מלכתחילה בעניינה, שכן בית משפט קמא, כעולה מגזר דינו, שקל בין מכלול שיקוליו את נזקיה הגופניים אשר כל כולם תוצאת מעשיה, ובכך עשה עמה חסד.

אכן, במקרים מסוימים, על בית המשפט להפגין מידה רבה של חמלה גם כאשר הנאשם מביא על עצמו, כמו ידיו, פגיעה בגופו תוך כדי מעשה עבירה. אולם הדברים צריכים להיבחן בכל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו, במידה זהירה ובדקדקנות יתרה. בענייננו, אין בתוצאה זו של המעשים נימוק להקלה נוספת בעונשה של המערערת, מעבר להקלה שכבר הקל עימה בית משפט קמא.

21. אשר לטענת המערערת בדבר הטיפול המיוחד לו היא זקוקה בשל פציעותיה, הרי שיש להניח כי שירות בתי הסוהר ערוך להעניק לה את הטיפול הרפואי לו היא זקוקה.

22. אין אנו מתעלמים ממכלול הטיעונים של באת כוחה של המערערת באשר לנסיבותיה האישיות הנוספות של המערערת, אולם גם אלה נלקחו בחשבון על ידי בית משפט קמא בעת גזירת עונשה. לא למותר לשוב ולהדגיש כי המערערת לא הביעה, לא בפני בית המשפט קמא ולא בפנינו, כל הבעת חרטה על מעשיה.

23. לא מצאנו לנכון גם להתערב בפיצוי הכספי בו חויבה המערערת לפצות את איש המשטרה לנוכח הנזקים הגופניים אשר נגרמו לו.

24. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, ו' בשבט התשע"ח (22.1.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט
